

הנחיות והמלצות להוראת המצגת "פסח ופסחא"

קהל היעד: תלמידי כיתות ו-ז.

משך הפעילות: שיעור אחד עד שני שיעורים.

המטרות:

- חיזוק הפלורליזם והסובלנות.
- העשרת הרב-תרבותיות בקרב ילדים ובני נוער.
- הכרת השונה וקבלתו.
- הכרת מנהגים וערכים של החגים: פסח ופסחא.

הרעיון:

מטרת המצגת היא לעודד היכרות בין קבוצות שונות בחברה הישראלית, כדי שכל צד יכיר את האחר על מנהגיו ואמונותיו. המצגת מגישה לתלמידים את המידע על חג הפסח היהודי ועל חג הפסחא הנוצרי ומבקשת לגרות את סקרנותם להכיר את השונה. נוסף על כך, המצגת מזמינה את התלמידים להתוודע למשותף לשני החגים, מה שיכול לסייע בניפוץ דעות קדומות ובקירוב לבבות.

מהלך הפעילות:

במסגרת הפעילות יכירו התלמידים שני בני נוער: את אַבְרָאָהִים הנוצרי ואת איתמר היהודי. שניהם חובבי טבע ואוהבים לגלות ולהגדיר צמחים. הם נפגשים בשדה ומשוחחים. במהלך השיחה הם מגלים ששניהם חוגגים בימים אלה חג בעל מאפיינים דומים. הם משתפים זה את זה בתמונות ובחוויות. באמצעות השיחות לומדים התלמידים על מאפייני כל חג – פסח ופסחא, על הדומה ועל השונה ביניהם.

שקופית הפתיחה

בשקופית זו מופיע שם המצגת ומוצגות שתי הדמויות: אבראהים ואיתמר. אבראהים ואיתמר הם בני נוער באותו גיל בערך, החולקים תחום עניין משותף – אהבתם לטבע. בעודם מגדירים צמחים הם מגלים שיש דמיון רב בין שני החגים האהובים עליהם – פסח ופסחא.

שאלו את התלמידים מה הם יודעים על מאפייני החגים;

אם מדובר בתלמידים יהודים, התחילו בשאלה על מאפייני חג הפסח, ואחר כך שאלו אותם מה ידוע להם על חג הפסחא. רמזו להם להיעזר בשמות הדומים.

אם מדובר בתלמידים נוצרים, התחילו בשאלה על הידוע להם על חג הפסחא, ואחר כך שאלו מה ידוע להם על חג הפסח.

שקופית 2: איתמר ואברהים

בשקופית זו מוצג דו-שיח בין שני הנערים. שאלו את התלמידים: מה דעתכם על המפגש הזה? מה יאמרו אברהים ואיתמר זה לזה בשיחה?

מומלץ להסביר לתלמידים: אין כאן תשובה נכונה אחת. אפשר לפרש את התמונה בכל מיני דרכים. הפנו את תשומת לב התלמידים לכך ששני הנערים הם בני אותו גיל, ששניהם חובבי טבע, וייתכן שיש להם עוד תחומי

עניין משותפים. שאלו את התלמידים: מה עוד מעניין בני נוער משתי הדתות? האם יש הבדל ביניהם?

שאלו את התלמידים: מה אתם אוהבים לעשות בחג הזה? אילו ממאפייני החג אהובים עליכם?

שקופית 3: פסחא – שולחן החג

בשקופית זו מתוודעים התלמידים למרכיבים השונים של שולחן החג בפסחא.

אברהים מראה לאיתמר בטלפון הנייד שלו את שולחן חג הפסחא.

לחיצה על כל פריט בשקופית פותחת חלונית מידע על הפריט.

שקופית 4: מידע על חג הפסחא

בשקופית זו התלמידים לומדים על חג הפסחא בנצרות.

הזמינו תלמידים אל הלוח להקריא את הכתוב.

בכיתה מעורבת שיש בה תלמידים נוצרים, בקשו מהם

להרחיב ולשתף את הכיתה בידע שלהם על החג.

מידע נוסף על החג: חג הפסחא – חג התחייה, חג נוצרי

המציין על פי האמונה הנוצרית את תחייתו של ישוע,

שלושה ימים לאחר שנצלב ונקבר בירושלים.

חג הפסחא נחוג בכל הכנסיות הנוצריות, אך בתאריכים שונים. עם זאת, הוא נחוג תמיד ביום

ראשון בשבוע, ותמיד סמוך לתחילת האביב.

כדי להתכונן לפסחא הנוצרים צמים כ-40 ימים, שבהם הם נמנעים ממאכלים ומשקאות

מסוימים. השבוע האחרון ב-40 ימי הצום שלפני חג הפסחא נקרא "**השבוע הקדוש**". הוא

מתחיל ב"יום ראשון של הדקלים" ומסתיים ביום ראשון שלאחר מכן, שהוא יום חג הפסחא –

היום שבו על פי האמונה הנוצרית ישוע קם לתחייה.

ימות השבוע של "**השבוע הקדוש**" מנציחים מאורעות בימיו האחרונים של ישוע כפי שהם

מתוארים באוונג'ליונים – ספרי הבשורה המתארים את קורות חייו, מותו ותחייתו של ישוע:

ב"יום חמישי הגדול" מתקיימת מיסת הסעודה האחרונה, מכיוון שעל פי האמונה הנוצרית

ביום זה נערכה הסעודה האחרונה של ישוע עם תלמידיו לפני שנשפט בפני הסנהדרין ובפני

פונטיוס פילאטוס ונידון לצליבה.

"יום שישי הטוב" – הוא יום צליבת ישוע; בירושלים מקובל ללכת בווייה דולורוזה – דרך

הייסורים שעבר ישוע.

ב"יום שבת השקט" ישוע נח בקברו והנשים שחזו בקבורתו שבתו ממלאכתן, ולכן גם

הנוצרים נוהגים שלא לעשות כל מלאכה ביום זה פרט להכנות לחג. בלילה שבין שבת

לראשון עורכים את המיסה. בכנסייה האורתודוקסית הכמרים נכנסים למקום מוסתר ויוצאים

ממנו עם אש שכביכול ירדה מהשמים. **יום ראשון** הוא על פי האמונה יום תחייתו של ישוע –

חג הפסחא עצמו. (המידע מבוסס על ויקיפדיה).

שקופית 5: פסחא – מנהגי החג

בשקופית זו על התלמידים לגרור את כותרת המנהג לתמונה הנכונה.

בקשו מהתלמידים לגשת ללוח ולהתאים מנהג לתמונה.

תוכלו לספר להם על המנהגים:

צדקה: לפני חג הפסחא נהוג להרבות במתן צדקה

לעניים. כך למשל, בחצרות של כנסיות ובמקומות ציבוריים אחרים מקימים שווקים, מוכרים בהם מוצרים שונים ותורמים את ההכנסות למוסדות צדקה.

עליה לרגל: הנוצרים נוהגים לעלות לכנסיית הקבר, השוכנת בלב הרובע הנוצרי בירושלים העתיקה. כנסיית הקבר היא אחת מהכנסיות הקדושות ביותר לעולם הנוצרי.

ניקיון הבית: נוצרים רבים מייחדים את ימות השבוע לניקוי יסודי של בתיהם לקראת חג הפסחא.

חשבון נפש: נוצרים רבים בזרם הקתולי והאורתודוקסי נוהגים לקבל את סקרמנט הווידוי, כלומר להתוודות על חטאיהם לפני כהן הדת ולמלא את החובות שהכהן מטיל עליהם, כדי לזכות במחילה בשבוע חג הפסחא. המעשה הוא חלק מאווירת חשבון הנפש השורה על הנוצרים לפני חג הפסחא.

צום הארבעים: פותח תקופה של חרטה וסיגוף הנקראת "צום הארבעים". ב-40 הימים האלה נוהגים להסתגף בסיגופים שונים, כמו התנזרות מאוכל מהחי ומיין. ימים אלה הם זכר ל-40 ימי הצום של ישוע במדבר לאחר שהוטבל בירדן בידי יוחנן המטביל.

שאלו את התלמידים:

איזה מידע עניין אתכם יותר?

מה לא ידעתם קודם ועכשיו אתם יודעים?

שקופית 6: שולחן חג הפסח

בשקופית זו התלמידים מתוודעים לשולחן חג הפסח. איתמר מראה לאבראהים את שולחן חג הפסח. לחיצה על כל פריט בשקופית פותחת חלונית מידע על הפריט.

שקופית 7: מידע על חג הפסח

בשקופית זו ילמדו התלמידים על מקורו של חג הפסח. בקשו מהתלמידים היהודים לספר חוויות שקשורות למנהגי החג. שאלו את התלמידים הנוצרים האם שמעו בעבר על המנהגים האלה, מה נודע להם עתה, ואיזה מנהג מבין המנהגים מדבר אל לבם.

מידע נוסף על חג הפסח: חג הפסח נחגג מי"ד בניסן ועד כ"א בניסן. היום הראשון והיום האחרון של החג הם ימי שבתון שבהם אסור לעשות כל מלאכה, וחמשת הימים שביניהם הם ימי חול המועד – ימים שבהם האדם מצווה לנוח, ליהנות ולהמעיט בעשיית מלאכה. חג הפסח מציין את התהוותו של עם ישראל. על פי הסיפור המקראי, בניו של יעקב עזבו את ארץ כנען מחמת הרעב והיגרו למצרים. בני ישראל התרבו מאוד, והמצרים הפכו אותם לעבדים. אחרי שנות רבות של עבדות הוציא אלוהים את בני ישראל ממצרים בהנהגת משה הנביא, והעניש את המצרים בעונשים קשים. בעת היציאה ממצרים עשה אלוהים נס – ים סוף נחצה לשניים, ובני ישראל עברו במעבר היבשתי ופנו אל המדבר.

שקופית 8: פסח – מנהגי החג

בשקופית זו על התלמידים לגרור את כותרת המנהג לתמונה הנכונה.

לאחר שלמדו על מנהגי הפסח מהשיחה שעלתה בעקבות השקופית הקודמת, יוכלו התלמידים "לשחק" משחק התאמות בין מנהג לתמונה.

בקשו מהתלמידים לגשת ללוח ולהתאים בין מנהג לתמונה.

תוכלו לספר עוד על המנהגים:

עלייה לרגל: חג הפסח הוא אחד משלושת הרגלים – החגים שבהם התורה מצווה על בני ישראל לעלות לבית המקדש בירושלים. בדורות שמאז חורבן בית המקדש נעשה "הכותל המערבי" – שריד מן החומה שהקיפה את בית המקדש – אחד ממוקדי ההתכנסות בעיר, ויהודים רבים מן הארץ ומן התפוצות נוהגים לבוא ולהתפלל למרגלותיו. במהלך החג מתקיימת ברחבת הכותל "ברכת כוהנים" בנוכחות קהל של אלפים.

קריאת ההגדה: הטקס המרכזי של החג הוא סדר הפסח. מאז חורבן בית המקדש השני לא מקריבים קורבן פסח, וכדי להמשיך ולקיים את המצווה החשובה של זכירת יציאת מצרים ומתן תורה. הוחלט להפוך את הטקס הציבורי שהתקיים בירושלים לטקס משפחתי, שבו ההורים מספרים לילדיהם על יציאת מצרים ומתן תורה. הטקס הזה קרוי "סדר פסח" או "ליל הסדר", והוא נערך בערב החג, בי"ד בניסן, אחרי שקיעת החמה. מכלול קטעי הקריאה, השירים והפעולות הטקסיות הנעשות ב"ליל הסדר", נמצאים בחיבור הנקרא "הגדה של פסח".

ניקיון הבית וטיהור החמץ: אחת ממצוות החג העיקריות היא ביעור החמץ. החמץ הוא קמח העשוי מתערובת של דגנים שונים – חיטה, שעורה, שיבולת שועל ושיפון – שעורבב במים ותפח. ההלכה אוסרת על יהודים להחזיק בבעלותם חמץ בפסח, ולכן מסלקים את החמץ מן הבית והוא בבחינת "בל יראה ובל ימצא" (אסור להחזיק בו ואסור לראות אותו). כדי להימנע מהשחתת כמויות גדולות של מזון, בעיקר על ידי הסוחרים, התירה ההלכה למכור את החמץ במכירה סמלית לאדם שאינו יהודי למשך ימי הפסח. החובה לסלק חמץ מחייבת ניקוי כללי של הבית, לפיכך מכשירים את כלי האוכל והבישול על ידי טבילתם במים רותחים, ויש כאלה שמחליפים את הכלים הרגילים בכלים מיוחדים לפסח. את סילוק החמץ מן הבית חותם טקס הקרוי "בדיקת חמץ": מחפשים שיירי חמץ בבית, ואת השיירים שנמצאו שורפים מחוץ לבית. בקשו מהתלמידים לספר חוויות הקשורות לאחד ממנהגי החג.

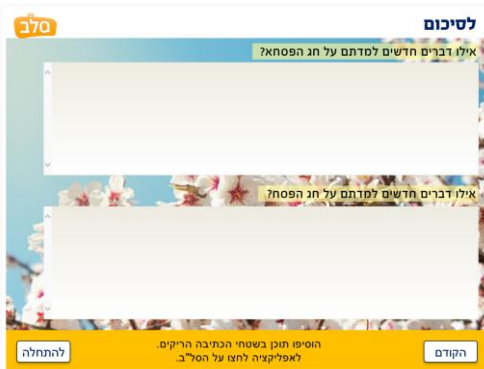

שקופית 9: מה המשותף?

בשקופית זו מופיעות תמונות המציגות מנהגים ומאפיינים דומים בין חג הפסח לחג הפסחא. ישנן גם תמונות המציגות את המנהגים הייחודיים לכל חג. על התלמידים ללחוץ על תמונה המייצגת את חג הפסח במסך של איתמר, ולהתאים אותה לתמונה המייצגת את חג הפסחא במסך של אברהם. ברגע שלוחצים על שתי תמונות (אחת מכל צד) שיש בהן מן המשותף לשתי הדתות, התמונות הופכות לאפורות, מופיע הסימן וי בירוק, ומופיע שם המאפיין המשותף.

הזמינו תלמידים ללוח על פי תור, כדי להתאים בין התמונות המשותפות.

שקופית 10: לבטל את העיצוב של השקופית ולהכניס במקום - שטח כתיבה פתוח

שאלו את התלמידים היהודים: אילו דברים חדשים למדתם על חג הפסחא?

שאלו את התלמידים הנוצרים: אילו דברים חדשים למדתם על חג הפסח?

אפשרו לתלמידים לגשת ללוח ולמלא כרצונם מה למדו.

בשקופית זו ניתן להשתמש בסל"ב – סולולר בכיתה. לחיצה על אייקון הסל"ב תאפשר לכלל הכיתה ליהנות מחוויה אינטראקטיבית ייחודית. הלוח ייראה כך, עם השאלה לדין: אילו דברים חדשים למדתם מן השיעור הזה?

- הגדילו והתייחסו לכמה שיותר פתקיות.
- התייחסו לרעיונות שעולים ובקשו ממי שכתב שיסביר וירחיב.